รายงานผลการดำเนินงานเฝ้าระวังผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน

Acute Flaccid Paralysis (AFP)

วันที่ 1 มกราคม – 30 กันยายน 2568

(ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2568)

กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ
กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

สถานการณ์การรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน (AFP) ในประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี ของประเทศไทย ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 30 กันยายน 2568 พบว่ามีรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน (AFP) ทั้งสิ้น 128 ราย ในจำนวนนี้เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันว่าไม่ใช่โปลิโอ 93 ราย คิดเป็นอัตราการรายงาผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ 0.96 ต่อแสนประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี (ตารางที่ 1) และ 35 ราย อยู่ระหว่างติดตามข้อมูลเพื่อรอสรุปผล

ตารางที่ 1 ตารางเกณฑ์ความสำเร็จของการเฝ้าระวังโรคและเป้าหมายของการกวาดล้างโรคโปลิโอตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก ปี 2564 – 30 กันยายน 2568

การดำเนินการตามเกณฑ์ฯ	เป้าหมาย	2564	2565	2566	2567	2568 (ม.ค. – ก.ย.)
อัตราการรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน (AFP report rate)		0.74	0.96	1.77	1.70	1.32
อัตราการรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน ที่ไม่ใช่โปลิโอ (Non Polio AFP rate)	>2/100,000 ประชากรอายุ <15 ปี	0.52	0.68	1.67	1.61	0.96
ความครบถ้วนของการรายงาน Zero report	ร้อยละ 90	99.84	99.52	99.04	98.01	98.92
ความทันเวลาของการรายงาน Zero report	ร้อยละ 90	99.84	99.52	99.04	98.01	98.46
สอบสวนโรคผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน ภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากได้รับรายงาน	ร้อยละ 90	98.71	96.97	96.57	96.95	98.44
เก็บตัวอย่างอุจจาระได้ตามเกณฑ์ คือ 2 ตัวอย่าง ห่างกันอย่างน้อย 24 ชั่วโมง ภายใน 14 วัน หลังมีอาการอ่อนแรง	ร้อยละ 80	57.95	61.62	69.71	70.73	75.00
ติดตามอาการผู้ป่วยเมื่อครบ 60 วัน เพื่อตรวจสอบว่าผู้ป่วยยังมีอาการอ่อนแรงอยู่หรือไม่ (เฉพาะผู้ป่วยที่ครบกำหนดติดตาม 60 วัน)	ร้อยละ 80	26.92	52.53	41.89	31.13	34.34

เมื่อพิจารณารายเขตสุขภาพ พบว่าเขตสุขภาพที่มีสัดส่วนของจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยได้ตามมาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนด 3 อันดับแรก ได้แก่ เขตสุขภาพที่ 6 (ร้อยละ 50) เขตสุขภาพที่ 11 (42.9) และเขตสุขภาพที่ 10 (40) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ตารางการรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน (AFP) และความครอบคลุมของวัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ จำแนกรายจังหวัด ปี 2568 (1 ม.ค. – 30 ก.ย.)

เขต	จังหวัด	เป้าหมายการรายงานผู้ป่วย AFPอย่างน้อย ราย/ปี	จำนวนผู้ป่วย AFP ที่รายงานทั้งหมด (ราย)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP (ต่อ 100,000 ประชากร อายุต่ำกว่า 15 ปี)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ (ต่อ 100,000 ประชากร อายุต่ำกว่า 15 ปี)	ความครอบคลุมวัคซีน IPV**	ความครอบคลุมวัคซีน OPV3**
1	ลำพูน	1	3*	6.32	4.22	88.18	85.39
1	แพร่	1	1	2.15	2.15	92.42	87.11
1	เชียงราย	4	1	0.58	0.58	85.35	79.66
1	เชียงใหม่	5	2*	0.86	0.43	88.26	82.81
1	พะเยา	2	1	1.84	0.00	87.62	94.54
1	ลำปาง	2	0	0.00	0.00	95.98	94.27
1	แม่ฮ่องสอน	1	0	0.00	0.00	96.41	74.59
1	น่าน	2	0	0.00	0.00	85.92	82.78
2	อุตรดิตถ์	2	2	3.74	3.74	95.36	94.20
2	เพชรบูรณ์	3	2*	1.44	0.00	96.33	94.26
2	สุโขทัย	2	1*	1.33	0.00	96.65	95.76
2	พิษณุโลก	3	1	0.85	0.00	92.33	90.12
2	ตาก	3	0	0.00	0.00	94.44	94.64
3	ชัยนาท	1	1	2.48	0.00	93.90	90.17
3	อุทัยธานี	1	1	2.15	0.00	93.59	96.48
3	พิจิตร	2	1*	1.45	0.00	96.45	95.76
3	กำแพงเพชร	3	0	0.00	0.00	93.23	91.20
3	นครสวรรค์	3	0	0.00	0.00	94.03	85.68
4	อ่างทอง	1	3	8.66	8.66	94.34	85.58
4	สิงห์บุรี	1	1	4.03	4.03	93.35	90.25
4	พระนครศรีอยุธยา	3	1	0.86	0.86	96.27	91.89
4	นนทบุรี	4	1	0.60	0.60	84.89	80.97
4	ปทุมธานี	4	1	0.56	0.00	83.24	76.45
4	ลพบุรี	2	0	0.00	0.00	96.13	93.82
4	นครนายก	1	0	0.00	0.00	82.21	87.32
4	สระบุรี	2	0	0.00	0.00	92.58	86.98

หมายเหตุ : *อยู่ระหว่างรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ

**ที่มา : ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC) https://hdc.moph.go.th/center/public/standard-report-detail/

เขต	จังหวัด	เป้าหมายการรายงานผู้ป่วย AFPอย่างน้อย ราย/ปี	จำนวนผู้ป่วย AFP ที่รายงานทั้งหมด (ราย)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP (ต่อ 100,000 ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ (ต่อ 100,000 ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี)	ความครอบคลุมวัคซีน IPV**	ความครอบคลุมวัคซีน OPV3**
5	ราชบุรี	3	3	2.58	2.58	93.05	90.93
5	กาญจนบุรี	3	3*	2.37	1.58	79.73	66.36
5	นครปฐม	3	1	0.77	0.77	90.87	88.56
5	สุพรรณบุรี	3	1	0.89	0.00	92.12	87.13
5	เพชรบุรี	2	0	0.00	0.00	95.24	95.13
5	ประจวบคีรีขันธ์	2	0	0.00	0.00	94.60	93.12
5	สมุทรสงคราม	1	0	0.00	0.00	97.04	92.60
5	สมุทรสาคร	2	0	0.00	0.00	86.25	76.76
6	จันทบุรี	2	7	8.76	8.76	94.42	93.32
6	ระยอง	3	9*	6.93	4.62	93.39	93.56
6	ปราจีนบุรี	2	3*	3.80	2.53	92.69	90.94
6	ชลบุรี	6	6	2.27	2.27	89.38	86.09
6	ฉะเชิงเทรา	3	2	1.78	0.89	97.54	95.25
6	สมุทรปราการ	4	1	0.51	0.51	94.82	92.71
6	สระแก้ว	2	1*	1.08	0.00	95.02	92.06
6	ตราด	1	0	0.00	0.00	98.22	97.53
7	ร้อยเอ็ด	4	2	1.14	1.14	93.20	91.30
7	ขอนแก่น	5	1	0.40	0.40	87.55	83.23
7	มหาสารคาม	3	0	0.00	0.00	96.69	97.57
7	กาฬสินธุ์	3	0	0.00	0.00	96.17	93.62
8	อุดรธานี	5	7	3.06	2.62	97.46	96.96
8	เลย	2	2	2.08	2.08	95.24	95.00
8	หนองคาย	2	1	1.34	1.34	87.89	85.00
8	สกลนคร	4	2	1.14	1.14	88.48	82.32
8	นครพนม	3	0	0.00	0.00	97.18	97.09
8	บึงกาฬ	2	0	0.00	0.00	93.29	92.80
8	หนองบัวลำภู	2	0	0.00	0.00	85.45	80.90
9	บุรีรัมย์	5	4	1.63	1.63	94.86	92.06
9	นครราชสีมา	8	5*	1.32	0.79	95.24	90.44
9	ชัยภูมิ	4	2*	1.24	0.00	92.08	87.13
9	สุรินทร์	5	1	0.47	0.00	95.78	93.35

หมายเหตุ : *อยู่ระหว่างรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ

**ที่มา : ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC) https://hdc.moph.go.th/center/public/standard-report-detail/

เขต	จังหวัด	เป้าหมายการรายงานผู้ป่วย AFPอย่างน้อย ราย/ปี	จำนวนผู้ป่วย AFP ที่รายงานทั้งหมด (ราย)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP (ต่อ 100,000 ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ (ต่อ 100,000 ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี)	ความครอบคลุมวัคซีน IPV**	ความครอบคลุมวัคซีน OPV3**
10	ยโสธร	2	3	4.06	4.06	92.46	85.33
10	อำนาจเจริญ	2	2	3.60	3.60	94.29	93.61
10	มุกดาหาร	2	3	5.55	1.85	93.01	92.91
10	อุบลราชธานี	6	7*	2.37	1.02	92.22	90.71
10	ศรีสะเกษ	5	3	1.37	0.91	89.88	86.21
11	ภูเก็ต	2	3	3.94	3.94	75.36	71.28
11	ระนอง	1	1	3.29	3.29	98.13	96.88
11	ชุมพร	2	2	2.57	2.57	94.14	92.46
11	สุราษฎร์ธานี	4	2	1.11	1.11	91.40	88.10
11	กระบี่	2	0	0.00	0.00	99.05	98.95
11	พังงา	1	0	0.00	0.00	96.44	91.06
11	นครศรีธรรมราช	5	0	0.00	0.00	88.02	80.35
12	ตรัง	3	3	2.95	1.97	95.41	89.19
12	สงขลา	5	4*	1.62	1.21	90.82	86.69
12	ยะลา	3	1	0.75	0.75	65.26	62.83
12	ปัตตานี	4	1	0.55	0.55	49.94	43.68
12	พัทลุง	2	0	0.00	0.00	98.28	98.01
12	สตูล	2	0	0.00	0.00	95.81	92.72
12	นราธิวาส	4	0	0.00	0.00	60.34	49.38
13	กรุงเทพมหานคร	14	5	0.77	0.61	0.00	0.00

หมายเหตุ : *อยู่ระหว่างรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ

**ที่มา : ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC) https://hdc.moph.go.th/center/public/standard-report-detail/

ในภาพรวมระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 30 กันยายน 2568 จังหวัดที่มีอัตราการรายงานผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอได้ตามเกณฑ์ คือ ไม่น้อยกว่า 2 ต่อแสนประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 17 จังหวัด (ร้อยละ 22.08) มี 10 จังหวัด (ร้อยละ 12.99) อัตราการรายงานมากกว่า 1 แต่น้อยกว่า 2 มี 13 จังหวัด (ร้อยละ 16.88) อัตราการรายงานน้อยกว่า 1 และมี 37 จังหวัด (ร้อยละ 48.05) ที่ไม่มีรายงานผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอแม้แต่เพียงรายเดียว โดยจังหวัดที่มีอัตราการรายงานผู้ป่วยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ จันทบุรี (8.76 ต่อประชากรแสนคนที่อายุต่ำกว่า 15 ปี) อ่างทอง (8.66) ระยอง (4.62) ลำพูน (4.22) และยโสธร (4.06) (รูปที่ 1)

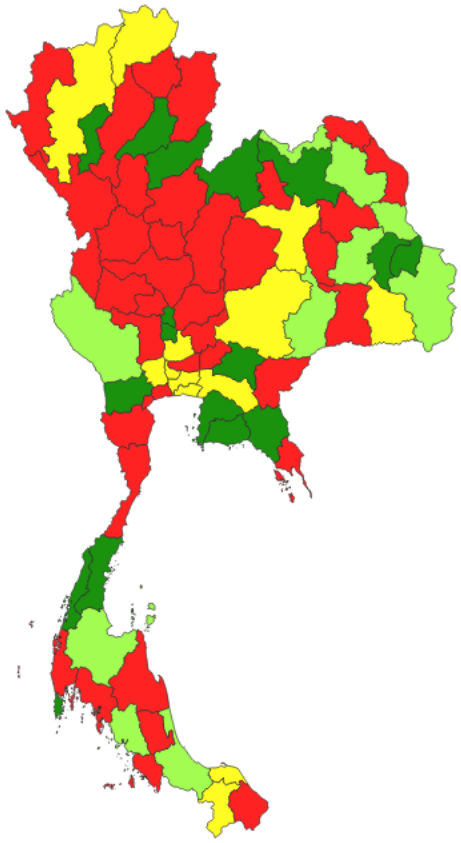

	อัตราการรายงานปี 2568	จำนวนจังหวัด
	≥ 2 ต่อ 100,000 ปชก < 15 ปี	17
	1- < 2 ต่อ 100,000 ปชก < 15 ปี	10
	<1 ต่อ 100,000 ปชก < 15 ปี	13
	ไม่มีการรายงานผู้ป่วย AFP	37

รูปที่ 1 อัตราการรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลันที่ไม่ใช่โปลิโอ (Non-Polio AFP rate) สะสมรายจังหวัด (วันที่ 1 มกราคม – 30 กันยายน 2568 N=128 ราย)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2568 ภาพรวมการรายงานผู้ป่วย AFP ยังไม่ได้ตามเป้าหมาย โดยมีเพียง 17 จังหวัดที่มีการรายงานได้ตามเป้าหมาย สำหรับเดือนกันยายน มีรายงานผู้ป่วย AFP เพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนหน้า จำนวน 27 ราย และเพื่อให้การเฝ้าระวังผู้ป่วย AFP มีความเข้มแข็ง และเป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อให้มั่นใจว่าประเทศไทยมีระบบเฝ้าระวังที่ดี ที่สามารถตรวจจับผู้ป่วยได้อย่างรวดเร็ว และเพื่อยืนยันสถานะปลอดโรคโปลิโอ ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

สำหรับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

1. สื่อสารกับโรงพยาบาลในพื้นที่ทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หากพบผู้ป่วยที่มีอาการแขน ขา หรือทั้งแขนและขา ข้างใดข้างหนึ่งหรือทั้งสองข้างอ่อนแรงแบบเฉียบพลันทุกกรณี ยกเว้นอ่อนแรงจากอาการบาดเจ็บรุนแรง (Trauma) ให้ดำเนินการตรวจร่างกาย สอบสวนโรคเฉพาะราย และเก็บตัวอย่างอุจจาระส่งตรวจ เพื่อยืนยันว่าผู้ป่วยรายดังกล่าวไม่ใช่ผู้ป่วยโปลิโอจริง และรายงานเข้าสู่ระบบเฝ้าระวังทันที

2. กำกับติดตามการรายงาน Zero report จากโรงพยาบาลในพื้นที่เป็นประจำทุกสัปดาห์ และรวบรวมข้อมูลส่งไปยังสำนักงานป้องกันควบคุมโรค/สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง

3. ควรมีการอบรมทบทวนองค์ความรู้ และแนวทางในการเฝ้าระวังผู้ป่วย AFP ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4. สำรวจความครอบคลุมของวัคซีนโปลิโอในกลุ่มเป้าหมาย และเร่งรัดการให้วัคซีนโปลิโอในกลุ่มเป้าหมายให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือมากกว่าร้อยละ 90

สำหรับสำนักงานป้องกันควบคุมโรค/สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง

1. ควรทำการทบทวนการรายงานผู้ป่วย AFP เป็นระยะๆ หากไม่มีการรายงานผู้ป่วย AFP จากจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ ควรมีการลงพื้นที่เพื่อกำกับติดตาม ทำการทบทวนระบบเฝ้าระวัง และทบทวนข้อมูลผู้ป่วยโดยดูเวชระเบียนย้อนหลัง (Retrospective case review)

2. กำกับติดตามการรายงาน Zero report จากจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบเป็นประจำทุกเดือน และรวบรวมข้อมูลส่งไปยังกองระบาดวิทยา

ผู้สรุปรายงาน : ฤทธิชัย ใจผ่อง/ ปุณยาพร นนท์มุติ/ ภาวินี ด้วงเงิน
กองระบาดวิทยา